L A T V I J A S M Ā K S L A S A K A D Ē M I J A

Edīte Parute

Rīdzinieku modes tērpa vēsturiskā evolūcija (13.gs. -18.gs.) vizuālās kultūras un sociāli ekonomisko faktoru kontekstā

Promocijas darbs

II

Pielikumi

Zinātniskais vadītājs: *Dr. habil. art* **Eduards Kļaviņš**

Zinātniskā konsultante: *Dr. hist.* **Anete Karlsone**

Rīga 2020

1.pielikums

Attēlu pielikums

1.Bīskaps Meinards. Atveids uz kapa plāksnes Rīgas Doma baznīcā. 14.gs. kaļķakmens. Jūliusa Dēringa zīmējums pēc 1883.gada fotogrāfijas. Avots: *Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft. Mitau, 1887, Taf.I* Attēls pārņemts no grām.: Grosmane E. Rīgas Doms gadsimtu gaitā. – Rīga: Jumava, 2017.

2. Attēls uz pāvesta legāta Modenas bīskapa Vilhelma zīmoga. 13.gs. pirmā puse (attēls pārņemts no krāj.: Senā Rīga : pētījumi pilsētas arheoloģijā un vēsturē /3. [grām.] / atb. red. A. Caune. – Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2001.)

3. Attēls uz Rīgas bīskapa Nikolaja (1229-1253) zīmoga. 13.gs. pirmā puse (attēls pārņemts no grām.: Berga T. Rīgas monētu kolekcija Rīgas Vēstures un Kuģniecības muzejā: Livonijas periods (13. – 16.gs.). – Rīga: Latvijas Vēstures institūta apgāds, 2003.)

4.Rīgas arhibīskapa Brandenburgas Vilhelma kapa piemineklis Rīgas Doma baznīcā. 16.gs. vidus. Kaļķakmens. (Attēls pārņemts no grām.: Spārītis O. Rīgas pieminekļi un dekoratīvā tēlniecība. – Rīga: Nacionālais apgāds, 2007.)

a)

b)

5. Astoņu šķautņu kapitelis ar mūka atveidiem. 15.gs. sākums. RVKM Fotouzņēmumi (a., b.) RVKM ekspozīcijā (22.01.2020.) : Edīte Parute

6. Sv. Juris. Statuja no Melngalvju altāra. 15. gs. Koks, eļļas krāsa, zeltījums. 91 x 29,5 x 10 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 53833. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

7. Sv. Maurīcijs. Meistars "AH", 15.gs. pirmā puse. Attēla avots: *Neumann, W. Werke der mittelalerichen Holzplastik und Malerei in Livland un Estland. Lübeck,* 1892. Attēla detaļa pārņemta no grām.: Siliņa M. Melngalvju nams. – Rīga: Jumava, 2009.

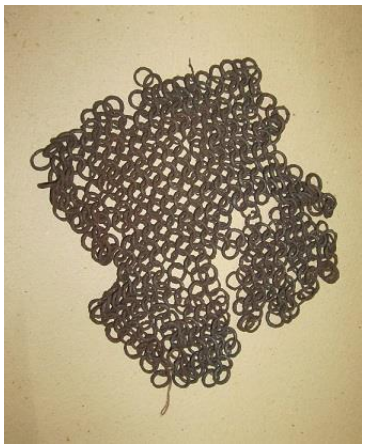

8. Ķēžu bruņu krekla fragments. 14. – 16.gs. Atrasts arheoloģiskajos izrakumos starp Vaļņu, 13. Janvāra, Vecpilsētas un Kalēju ielu 1939. g. (aizbērtajā Rīgas upes gultnē). Izpētes vadītāji: R. Šnore, K. Apinis. VRVM 41235/1602 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

9. Rīgas pils pagalma Ziemeļu ieejas vārtu skulpturālie ciļņi ar Sv. Marijas un Livonijas ordeņa mestra Valtera fon Pletenberga skulpturālajiem atveidiem. 1515. (attēls pārņemts no grām.: Rīga tuvplānā.[fotogrāfiju albums]./sast. R. Salcevičs. – Rīga: FOSAL IU, 2008.)

10. Zobenbrāļa atveids Sebastiana Minstera "Kosmogrāfijā", kas 1544.gadā izdota Bāzelē. Attēls iegūts Bavārijas valsts bibliotēkas digitālo izdevumu kolekcijā. Pieejams: https://bildsuche.digitale-sammlungen.de/index.html?c=band_segmente&bandnummer=bsb11197073&pimage=00610&l=en [Skatīts: 20.01.2020.]

11. Bruņu komplekts. Ziemeļeiropa. 16.gs. 3/4. RVKM (attēla avots: http://www.rigamuz.lv/km/index.php?l=lv&m=ekspozicijas&s=rigas_vesture&p=ekspozicijas_rigas_vesture_nr_16&no_flash=1&prev_main=) [Skatīts: 21.05.2017.]

12. Piesis. Alvota dzelzs. 13.gs. 1.puse. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv.nr.163253/97

13. Ausu tīrāmā karotīte. Kauls. 13.-14.gs. Atrasta Melngalvju nama izrakumos, 1994.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VI Inv. nr. 308:137

14. Ausu tīrāmā karotīte. Bronza. 14.-15.gs. Atrasta Doma pagalmā, 1996.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 167512)

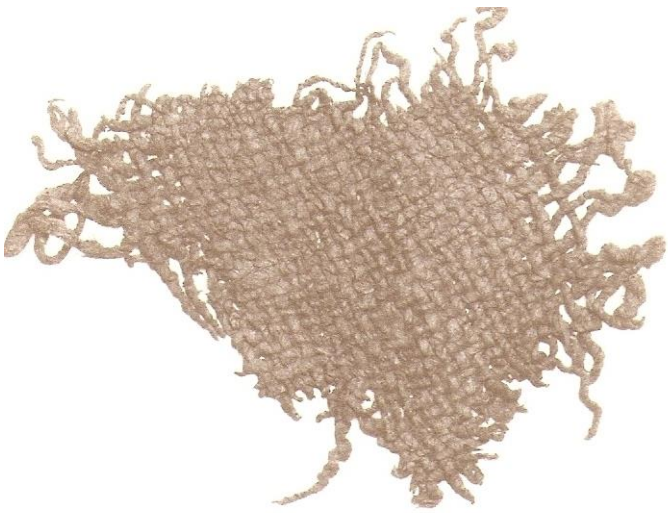

15. Auduma fragments. Vilna, lins. 13.gs. Atrasts Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 169603/2

16. Zīda auduma lente. Atrasta Dannenšterna nama izrakumos 1995.gadā. Inv. nr. VRVM 169605/10 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

17. Tērpa apakšmalas fragments. Vilna. 13.gs. Atrasts Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv.nr.169605/6

18. Lirasveida jostas sprādze. Bronza. 13.gs. Atrasta Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g.; VRVM Inv. nr. 163253/183 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

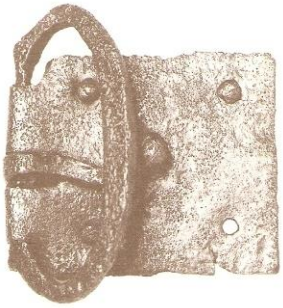

19. Jostas sprādze. Bronza. 14.-15.gs. Atrasta Doma pagalmā, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr.163256/21

20. Jostas sprādze. Rags. 14.gs. Atrasta Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g.,VRVM Inv. nr. 163253/27. Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

21. Apkalumi. Bronza. 13.gs. Atrasti Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g., VRVM Inv. nr. 163253/180. Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

22. Maks. Teļāda. 16.-17.gs. Atrasts Vaļņu un Kaļķu ielas stūrī, 1991.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 152078

23. Apkalums. Bronza. 13.-15.gs. Atrasts Doma pagalmā, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 163259/86

24. Rīgas filca cepures. 15./16.gs. Attēli pārņemti no publikācijas: Zariņa A. Rīgas filca cepures 16.-17.gs./ Senā Rīga: pētījumi pilsētas arheoloģijā un vēsturē. 2. [grām.]/ atb. red. A.Caune. – Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2001. 1. att. Inv. nr. VI 252: 214 2. att. Inv. nr. VRVM 41235/1300b. 3. att. Inv. nr. VRVM 41235/1300 a.

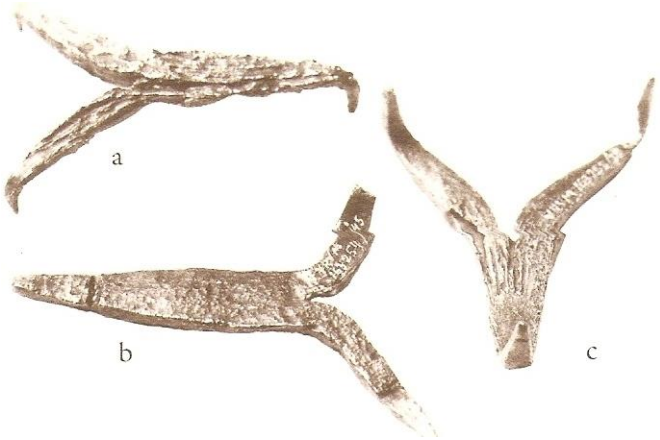

25. Leduspieši. Dzelzs. 13.-14.gs. Atrasti Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 163254/68 (a), 163254/45 (b), 163253/30 (c))

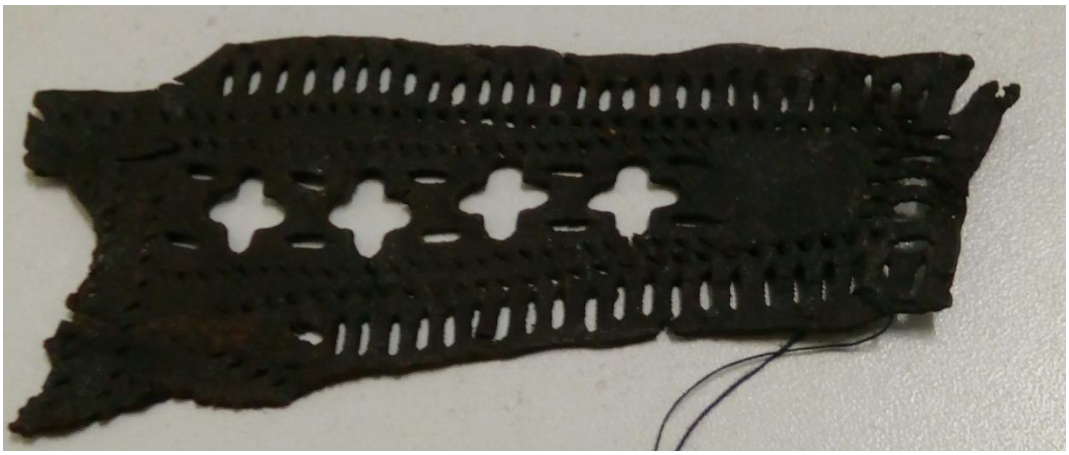

26. Ažūrs ādas izstrādājuma fragments. Kazāda. 13.gs. Atrasts Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. VRVM Inv. nr. 169602/2 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

27. Kurpes virsa. Kazāda. 13.gs. Atrasta Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 169602/11

28. Bērna puszābaks. Teļāda. 13.gs. Atrasts Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 169602/9

29. Bērna puszābaks. Kazāda. 13.gs. Atrasts Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 169602/10

30. Sieviešu kurpe. Kazāda. 13.gs. Atrasta Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 169602/6)

31. Vīriešu kurpe. Teļāda. 13.gs. Atrasta Dannenšterna nama izrakumos, 1995.g. VRVM Inv. nr. 169602/15 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

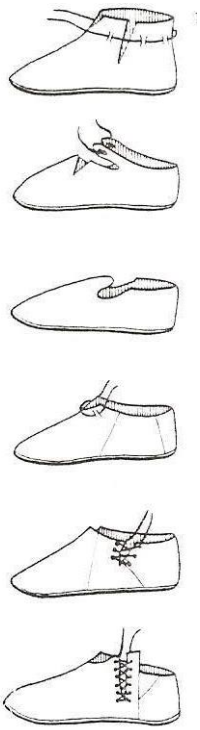

32. Rīdzinieku apavu rekonstrukcijas 12.-14.gs. (rekonstruējusi V. Bebre) (attēls pārņemts no: Rīgas arheoloģija – 50.// Zinātniskās konferences referātu tēzes par Rīgas arheoloģiskās izpētes rezultātiem no 1938. gada līdz 1987.gadam. – Rīga, Rīgas Vēstures un Kuģniecības muzejs, 1988.)

33. Ornamentēts ādas puszābaks, ar dūrienu rotājumu. 12.-13. gs. Atrasts arheoloģiskajos izrakumos Alberta laukumā 1959. g. - lībiešu ciema vietā pie Rīgas upes. Izrakumu vadītāja: Melita Vilsone. Inv. Nr.: VRVM 41995/1286. Fotogrāfijas: Edīte Parute (2019.gada aprīlis)

34.Ādas iekšzole. Atrasta Dannenšterna nama izrakumos. 15.gs. (promocijas darba autores dots datējums)., Inv. nr. VRVM 170967/4 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

35. Marijas kronēšana. 14.gs. sāk. gleznojums virs Rīgas Doma Ziemeļu portāla. 2009. gada vasarā atklātais gleznojums. Foto: Ronalds Lūsis (attēla avots: http://www.makslasvesture.lv/Att%C4%93ls:Gleznojums_virs_Rigas_Doma_ziemelu_portala.jpg) [Skatīts: 23.11.2016.]

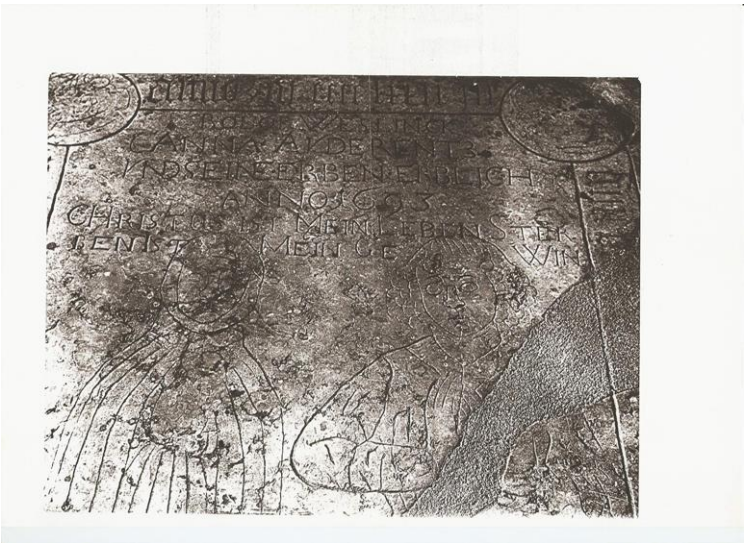

36. Kapa plāksne K.Durkopam (atkārtoti izmantojusi R.Veslinka dzimta (1472; 1630.) 15.gs. Rīgas Doma baznīcā (dati pēc VKPDC materiāliem par Rīgas Doma baznīcas kapu plāksnēm. Inv. nr. 48003-4IV)

37. Marijas nāve. Lielās ģildes virotņu altāra cilnis. Ap 1460. gadu. Koks, eļļas krāsa, zeltījums. 104 x 144 x 17 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 53830. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

38. Sv. Ģertrūde. Statuja no Melngalvju altāra. 15. gs. Koks, eļļas krāsa, zeltījums. 87 x 28 x 13 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 53832. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

39. Sv. Anna. Statuja. 15. gs. 90 x 30 x 20 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 53834 Foto: Edīte Parute (2019.gada aprīlis)

40. Meistars Reinkens. Piedurvju akmens ar dzimtas koku. 16.gs. 20.gadi. RVKM (attēls pārņemts no grām.: Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs: [reprodukciju albums]./sast. I. Galvanovska. - Rīga: Liesma, 1990.)

41. Rokturis. Rags. 16.gs. beigas. Atrasts Doma pagalma izrakumos, 1997.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. VRVM Inv. nr. 16916/40

a)

b)

42. Krelles. Rags. 16.-17.gs. a) augstums 0,6 cm. Atrasta Doma pagalmā, 1997.g. VRVM Inv. nr. 169416/6. Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs) b) augstums 1,4 cm. Atrasta Rīgas pils teritorijā, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. Inv. nr. VRVM 13078:203

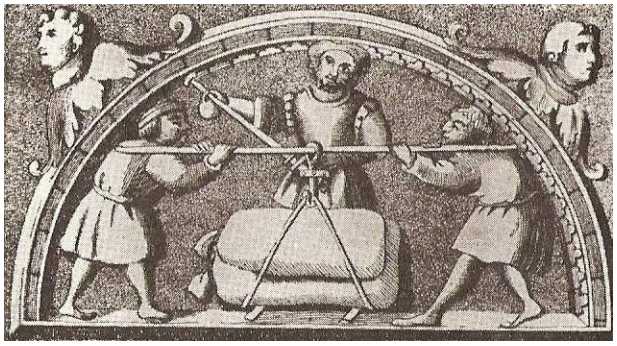

43. Cilnis "Rīgas svērāji" 16.gs. pirmais ceturksnis. J.K. Broces zīm.; Attēls pārņemts no grām.: Cielava S. Cilnis Vecrīgas laicīgajā arhitektūrā. – Rīga: “Zinātne”, 1985.

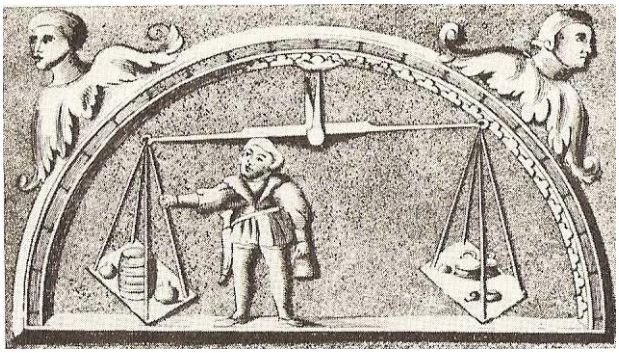

44. Cilnis "Rīgas svari" 16.gs. pirmais ceturksnis. J.K. Broces zīm. ; Attēls pārņemts no grām.: Cielava S. Cilnis Vecrīgas laicīgajā arhitektūrā. – Rīga: “Zinātne”, 1985.

45. Rīgas desmit dukātu zelta monētas averss ar Polijas-Lietuvas karaļa Stefana Batorija attēlu. 1586.gads (attēls pārņemts no grām.: Spekke A. Latvijas vēsture. - Rīga: Jumava, 2003.)

46. Hanss Krauvinkels II (Nirnberga). Žetons "Rechen Meister . Averss. Vara kausējums. 16.gs. beigas. Atrasts Doma pagalmā, 1995.g. Attēls pārņemts no grām.: Celmiņš A. Zemē apslēptā pilsēta. – Rīga: Puse, 1998. RVKM Inv. nr. 163256/7

47. Nezināms autors. Salomona Frenceļa (1561 - 1605) portrets, 16.gs. otrā puse. Attēla avots: *Wikimedia Commons.* Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/Att%C4%93ls:Salomons_Frencelis.jpg [Skatīts: 15. 12.2019.]

48. Rīgas rātskungs. Kokgriezums no Rīgas Doma ērģeļu prospekta, ap 1595.g. ; Attēls pārņemts no brošūras: Rīgas Doms/Arhitektūras un mākslas vērtības./ aut. Elita Grosmane. - Rīga: Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts, 2014.

49. Meistars Melhiors Karls. Nikolaja Ekes 60 gadu jubilejas medaļa. (1541-1623). Sudrabs. VRVM 1874.

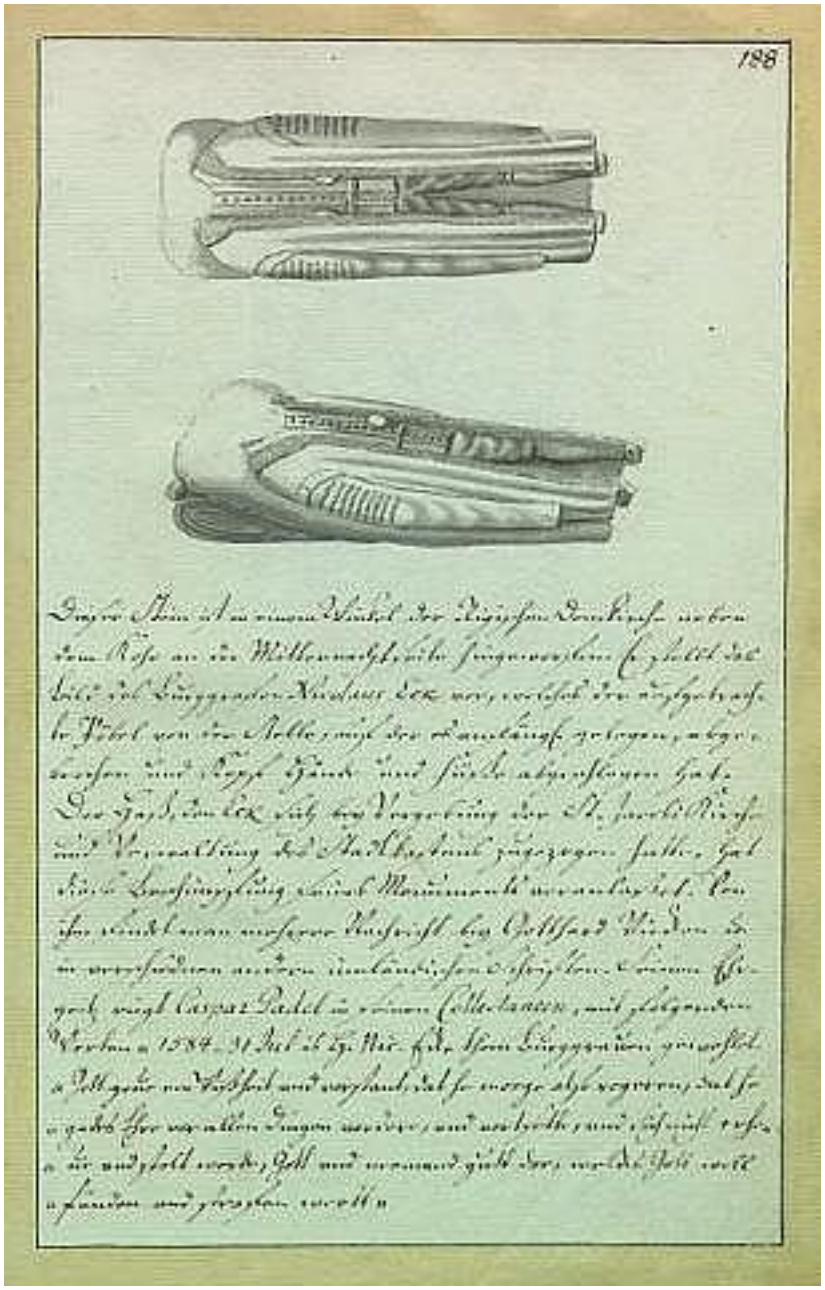

50. Nikolaja Ekes kapa pieminekļī Rīgas Doma baznīcā iecirstā akmens figūra. J. K. Broces zīm. *Monumente* 1. sēj. 2.d. (BM01188A)

51. Pulvera rags. 16.-17. gs. Atrasts arheoloģiskajos izrakumos starp Vaļņu, 13. Janvāra, Vecpilsētas un Kalēju ielu 1939.g. (aizbērtajā Rīgas upes gultnē). Izpētes vadītāji: Rauls Šnore, Kārlis Apinis. VRVM 41235/3997. Foto: Edīte Parute (2019.gada aprīlis)

52. Garīdzniecības sola fragments ar kokgriezumu " Marija Magdalēna", sānu atzveltnes rotājums sola dienvidu pusē, Rīgas Doma baznīca. Attēls pa kreisi - no VKPDC materiāliem par Rīgas Doma baznīcu. Inv. nr. 28455/8215-11.; Attēls pa labi – Vilhems Neimanis. “Marija Magdalēna” pārzīmējums no garīdznieku soliem. Avots: Der Dom uz St Marien in Riga, Rīga, 1912, S.34. Attēls pārņemts no: Grosmane E. Rīgas Doms gadsimtu gaitā. – Rīga: Jumava, 2017.

53. Krāsns podiņš. Sarkans māls, dzeltena glazūra. 16.gs. pirmā puse. Atrasts arheoloģiskajos izrakumos, Jāņā sētā 5, 1992.g. RVKM Inv. nr. 165651/6 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

54. Krāsns podiņš. Sarkans māls, zaļa glazūra. 16.gs. pirmā puse. Atrasts arheoloģiskajos izrakumos, Jāņā sētā 5, 1992.g. RVKM Inv. nr.165651/9 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

55. Krāsns podiņš. Sarkans māls, zaļa glazūra. 16.gs. pirmā puse. Atrasts arheoloģiskajos izrakumos, Jāņā sētā 5, 1992.g. RVKM Inv. nr.165651/10 Foto: Edīte Parute (2019.gada maijs)

56. Albrehts Dīrers (*Albrecht Dürer*). Augstāko aprindu Livonijas sievietes. Kolorēts zīmējums, 1521. Rotšilda kolekcija, Luvra, Parīze Attēla avots: Wikimedia Commons Pieejams: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DurerLivonianLadies.jpg [Skatīts: 15. 12.2019.]

57. Ābrams de Bruins. Livonijas pilsētnieču un laucinieču tērpi no dažādu tautu tērpu attēlu grāmatas “Imperii ac Sacerdotii Ornatus. Diversarum item Gentium peculiaris Vestitus” (1577). Attēla avots: Wikimedia Commons Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/%C4%80brams_de_Bruins#/media/Att%C4%93ls:LivoniaCitznsCmmnrs.png [Skatīts: 15.12.2019.]

58. Livonijas līgava no Č. Večelio kostīmu grāmatas "Dažādu pasaules tautu senie un modernie tērpi", 1590.; Attēls pārņemts no krāj.: *Costumes./textes: Clara Schmidt. – Paris, L’Aventurine,* 2002.

59. Livonijas līgava no Č. Večelio kostīmu grāmatas "Dažādu pasaules tautu senie un modernie tērpi, 1590.; Attēls pārņemts no krāj.: *Costumes./textes: Clara Schmidt. – Paris, L'Aventurine*, 2002.

60. Rīgas sievietes tērpa atveids kokgriezumā no S. Minstera "Kosmogrāfijas" (1550.g. izdota folio formātā) Reproducējis J. K. Broce. Attēls pārņemts no grām.: Broce J.K. [Brotze J.C.]. Zīmējumi un apraksti.- Rīga: Zinātne, 1992. – 1.sēj.: Rīgas skati, ļaudis un ēkas/Red. T. Zeids.

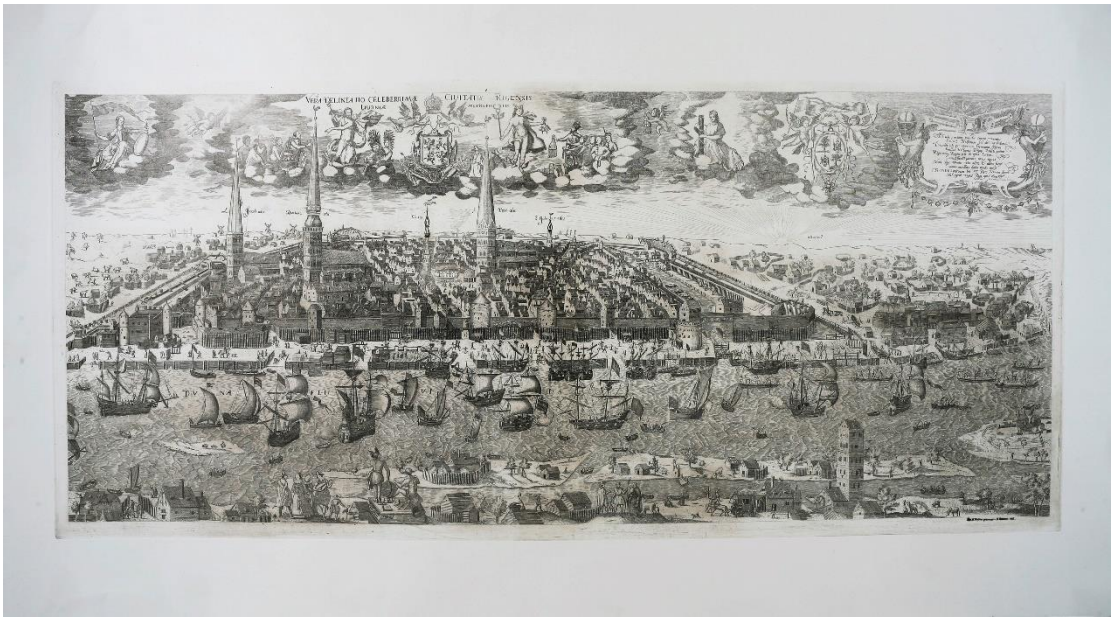

61. *Riga in Lieflandt*. 17. gs. Gravīra. No izdevuma: Daniels Meisners (*Daniel Meisner,* 1585-1625) "*Thesaurus Philopoliticus*". 14,2 x 18,8 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 32258. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

62. Heinrihs Tūms (*Heinrich Thum*) - vara grebējs, grafiķis; Nikolajs Mollīns (*Niclaes Mollijns,* ap 1550/1555-1625) – izdevējs. Rīgas panorāma. 1612. gads. Gravīra. 53,6 x 123,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 33214. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

63. Nezināms autors. Mazās Ģildes eltermaņa Heinriha Štruberga (Heinrich Struberg, 1558 - 1620) portrets. 1616. A./e., 81 x 73,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56354. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

64. Anonīms autors. Rīgas pilsētas rātskunga Ludviga Hintelmana (*Ludwig Hintelmann*, 1578-1643) portrets. 17. gs. 20. gadi. A./e., 53,5 x 38 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56222. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

65. Anonīms autors. Rīgas pilsētas rātskunga Ludviga Hintelmana (*Ludwig Hintelmann*, 1578-1643) sievas Katrīnas Hintelmanes (1538-1666) portrets. 17. gs. 20. gadi. A./e., 53 x 39 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56224. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

66. Anonīms autors. Rīgas pilsētas rātskunga Ludviga Hintelmana (*Ludwig Hintelmann*, 1578-1643) meitas (?) portrets. 17. gs. 20. gadi. A./e., 54 x 34 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56223. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

67. Nezināms autors. Mazās ģildes eltermaņa Kastena (Karstena) Gerkena (1574 (1577)-1652) portrets. 1627. A./e., 78 x 67 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56355. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

68. Nezināms autors. Mazās ģildes eltermaņa Korda Rušebuša (Cord Russchebusch, 1572-1642) portrets. 1629. A./e., 72 x 60, cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56356. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

69. Matiass Everts (Matthias Everdt, ? - 1646). Mazās Ģildes eltermaņa Hansa Velša (Hans Welsch, 1580 - 1655) portrets. 1635. A./e., 73 x 61 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56357. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

70. Rīgas vārtu portāla fragments – kareivja galva. Cilnis, 17.gs. vidus. RVKM

Fotouzņēmums (22.01.2020.) RVKM ekspozīcijā: Edīte Parute

71. Nezināms autors. Rīgas pilsētas rātskunga Ludviga Hintelmana (Ludwig Hintelmann, 1578-1643) ģimenes epitāfija. 1641. A./e., 151 x 107 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56383. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

a)

b)

72. Nezināms autors. Rīgas osta 17. gs. 2. pusē. "Siļķu brāķis". A./e. 126 x 114,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 53844. Attēls (a.) no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas. Attēls (b.) – gleznas detaļas fotouzņēmums (22.01.2020.) RVKM ekspozīcijā (Foto: Edīte Parute)

73. Kaņepāju šķirotājs. 17. gs. Koks, eļļas krāsa. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 21087. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

74. Nezināms autors. Mazās Ģildes eltermaņa Mihela Baura (Michel Baur, 1595-1652) portrets. 1652. A./e. 74 x 64 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56359 Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

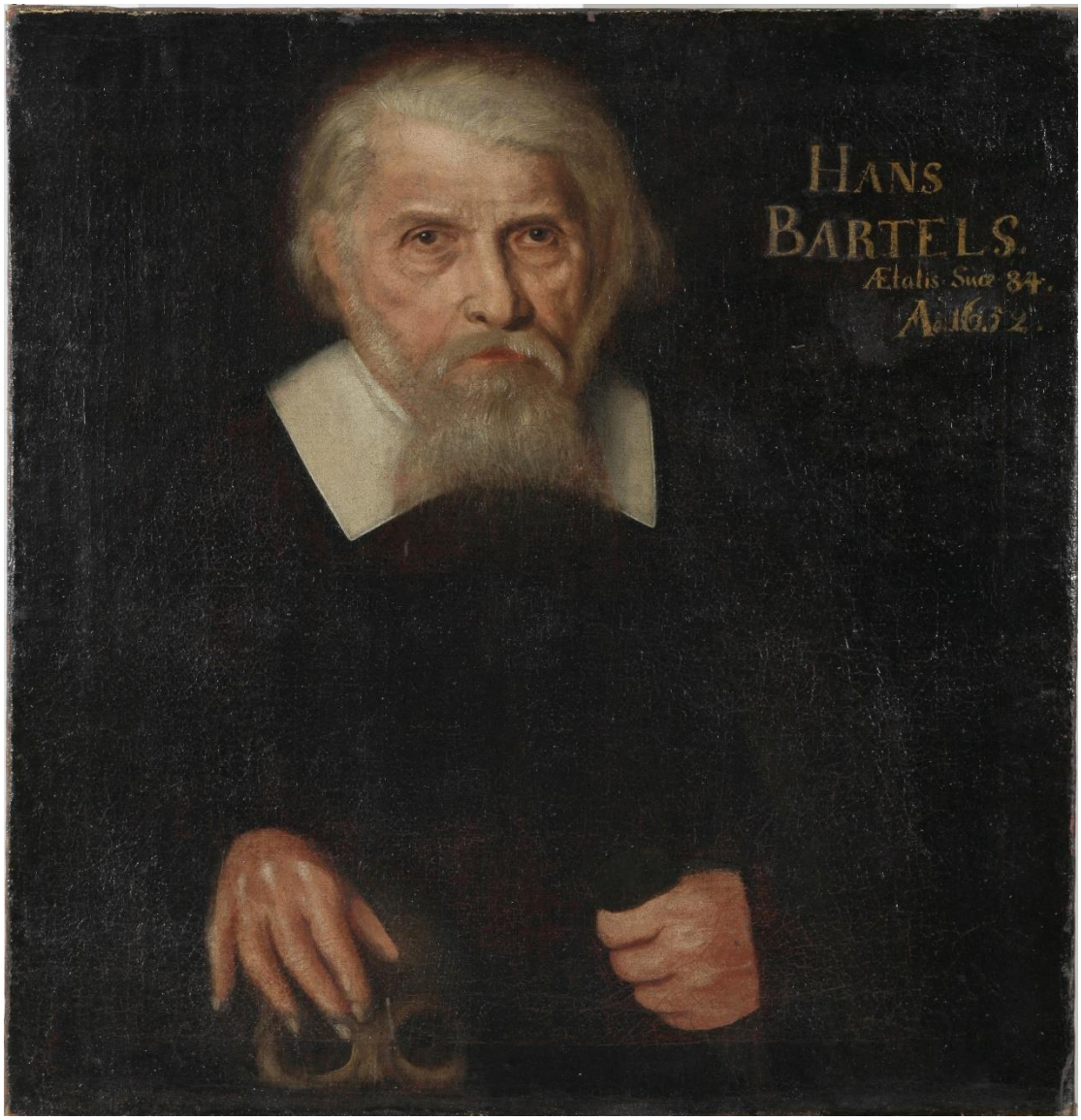

75. Nezināms autors. Mazās ģildes eltermaņa Hansa Bartela portrets. 1652. A./e. 79 x 61 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56358. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

76. Mazās ģildes eltermaņa Gerharda fon Blo (Gerhard von Blo, 1633 - 1700) portrets. 1678. A./e., 90 x 78,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56362. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

77. S. Faujarts (*S. Faujaert*). Rīgas Rātes locekļa Johana Kokena fon Grinblata (*Johann Kocken von Grünbladt,* 1596-1656) ģimenes epitāfijas centrālā daļa. 1653. Eļļa, koks. 142 x 123 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56382. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

78. Nezināms autors. Rīgas pilsētas kases kolēģijas sēde. 17. gs. 2. puse. A./e., 180 x 117 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 53841 Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

79. Nezināms autors. Rīgas rātes sēde. 17. gs. 2. puse. A./e., 180 x 117 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 53842 Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

80. Nezināms autors. Rīgas ķemerejas sēde. 17. gs. 2. puse. A./e., 128,5 x 97,7 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, 53843. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

81. M. Brinkmanis. Zviedru kara bundzinieks. 1688. gads. H – 134 cm. RVKM, VRVM 57907. Fotouzņēmums (22.01.2020) RVKM ekspozīcijā: Edīte Parute

82. M. Brinkmanis. Zviedru kara bundzinieks. 1688. gads. RVKM Fotouzņēmums (22.01.2020) RVKM ekspozīcijā: Edīte Parute

83. Johans Ulrihs Krauss (*Johann Ulrich Krauß (Kraus; Krauss*), 1655-1719). Domskolas profesora Heninga Vites (*Henning Witte*, 1634-1696) portrets. Gravīra. 1688. gads. 15,8 x 9,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 34569. Attēls no: RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

84. Mazās Ģildes eltermaņa Kristiana Frobriga (*Christian Frobrig*) portrets. 1699. A. / e., 85 x 83 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56364 Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

85. Rīgas cepurnieku cunftes amata lādes vāka kokgriezums. 1746.gads. RVKM. Attēls pārņemts no grām.: Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs: [reprodukciju albums]./sast. I. Galvanovska. - Rīga: Liesma, 1990.

86. Vīrieša portrets. A. / e., 64,5 x 51,9 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56408. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

87. Mazās Ģildes eltermaņa Johana Jēkaba Frēliha (Johann Jacob Fröelich, 1700-1766) portrets. A. / e., 125 x 80 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56367. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

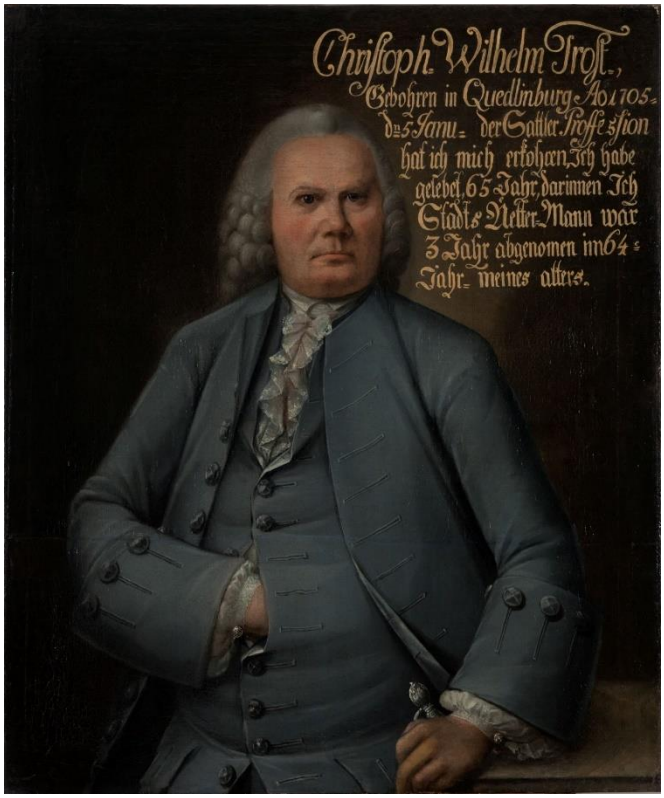

88. Mazās Ģildes eltermaņa Kristofa Vilhelma Trosta (Christoph Wilhelm Tro, 1705-1770) portrets. A. / e., 103,5 x 86,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56369. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

89. Mazās Ģildes eltermaņa Johana Kristofa Klēberga (Johann Christoph Kleeberg, 1702-1758) portrets. A. / e., 125 x 80 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56368. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

90. Mazās Ģildes eltermaņa Kristiana Kluges (Christian Kluge, 1683-?) portrets. 1750. A. / e., 103 x 83 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56366. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

91. Sievietes tērpa komplekts (zīda tafta audums, vates oderējums, stepējums, rokdarba izšuvums, zelta brokāta diegu rokdarba mežģīnes). 18.gs. pirmā puse. VRVM Inv. nr. 52120/1-2 Attēls pārņemts no grām.: Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs: [reprodukciju albums]./sast. I. Galvanovska. - Rīga: Liesma, 1990.

92. Sievietes tērpa komplekts (tafta audums, vates oderējums, stepējums, zīda diegu un pienstikla stiebriņu izšuvums). 18.gs. vidus. VRVM Inv. nr. 52107. Attēls pārņemts no grām.: Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs: [reprodukciju albums]./sast. I. Galvanovska. - Rīga: Liesma, 1990.

a)

b)

c)

d)

e)

93. Sievietes tērpa komplekts (zīda un zīda tafta audums, kokvilnas oderējums, stepējums). 18.gs. vidus. O. Griķa foto. a) Attēls no RVKM apģērbu kolekcijas glabātājas L. Kalniņas arhīva. VRVM 52104 (žakete), VRVM 52105 (svārki) b), c) svārku stepējuma detaļas. Foto: Edīte Parute d) žaketes detaļa, e) piedurknes detaļa. Foto: Edīte Parute (b., c., d., e. Fotogrāfijas 12.12.2018.)

94. Sieviešu kurpes. 18.gs. 50.-60.gadi. Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 52187/1-2. Attēls pārņemts no grām.: Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs: [reprodukciju albums]./sast. I. Galvanovska. - Rīga: Liesma, 1990.

95. Sieviešu kurpes. 18.gs. 40.gadu beigas. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 52194/1-2. Foto: Edīte Parute 2019.gada maijā

96. Nezināms autors. Rīgas pilsētas ārsta Nikolausa fon Himzela (arī Nikolajs Himzels; *Nikolaus von Himsel*, 1729-1764) portrets. 1765. A./e., 89 x 72,3 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56315. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

97. Bartolomejs Munks (*Bartholomäus Munck*). Rīgas Domskolas rekora Juliusa Heinriha Gotlība Šlēgeļa (*Julius Heinrich Gottlieb Schlegel*, 1739-1810) portrets. 1768. A. / e., 87,5 x 67,4 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56338. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

98. E. Gotlaubs. Rīgas Domskolas rektora Gotlība Šlēgela (*Gottlieb Schlegel*, 1739-1810) portrets. 1782. Āda, pastelis, 28,2 x 20,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56445. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

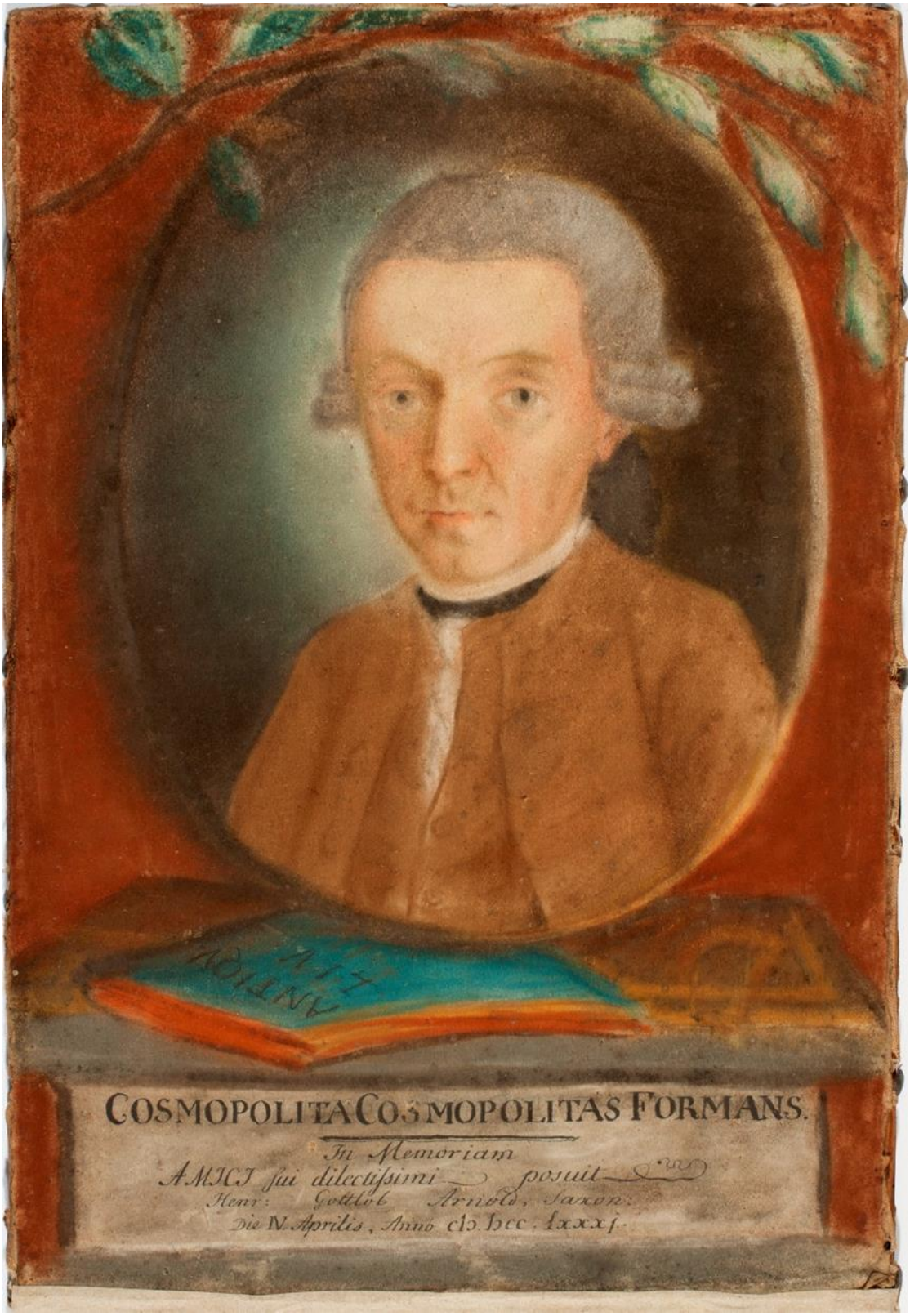

99. Nezināms mākslinieks. Baltijas novadpētnieka Johana Kristofa Broces (*Johann Christoph Brotze*, 1742-1823) portrets. 1781. Āda, pastelis, 26 x 16,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56324. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

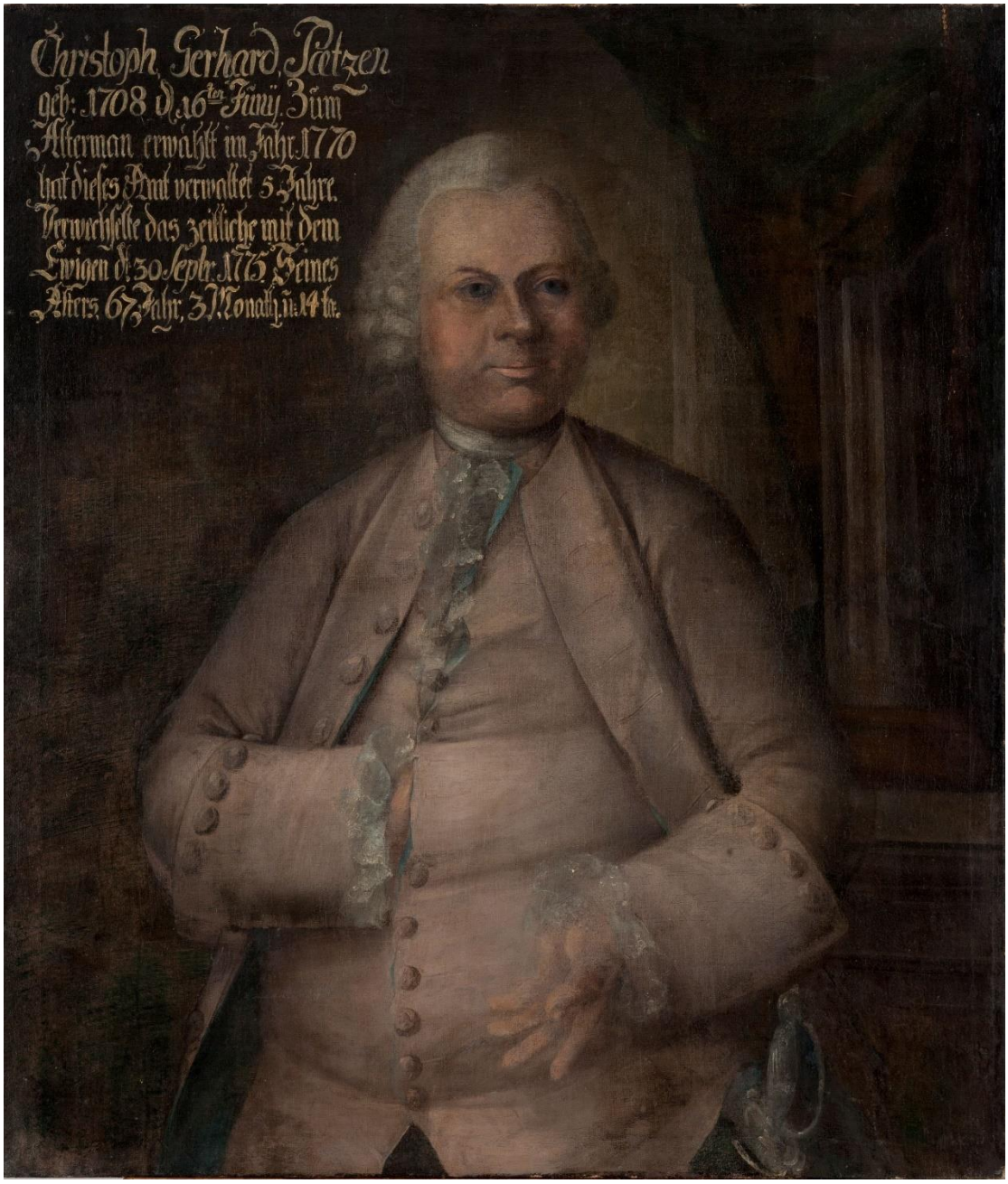

100. Mazās Ģildes eltermaņa Kristofa Gerharda Pecena (*Christoph Gerhard Peetzen*, 1708-1775) portrets. A. / e., 103,5 x 89 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56370. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

101. Frīdrihs Hartmans Barizjens (*Friedrich Hartmann Barisien*). Advokāta, jurista un padomnieka Kristofa Ludviga Teča (*Christoph Ludwig Tetsch*, 1735-1793) portrets. 18. gs. 80. gadi. A. / e., 64 x 50 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56309. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

102. Mazās Ģildes eltermaņa Johana Frīdriha Luebes (*Jochann Friedrich Luebbe*, 1732-1803) portrets. A. / e., 78,5 x 67 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56372. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

103. Sievietes portrets. [18. gs. 2. p.]. A. / e., 65 x 53 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56398. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

104. Fītinghofu dzimtas profili. J.K. Broces zīmējumu krājumā *Monumente* 2.sēj. 1.d. (BM02096A)

105. Žans Antuāns Udons (*Jean-Antoine Houdon*; 1741-1828) Otto Hermaņa fon Fītinghofa portrets. 1791.gads. Bodes muzejs, Berlīne. Attēla avots: Wikimedia Commons/ Pieejams: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Houdon_Otto_Hermann_von_Vietinghoff_1791.jpg) [Skatīts: 20.12.2019.]

106. Mencendorfa nama (Rīgā, Grēcinieku ielā 18) Svētku zāles gleznojuma fragments - muzicējošas dāmas. 18.gs. otrā puse. Foto: Edīte Parute (2013.gada augusts)

107. Mencendorfa nama (Rīgā, Grēcinieku ielā 18) Svētku zāles gleznojuma fragments - dejotāju pāris. 18.gs. otrā puse. Foto: Edīte Parute (2013.gada augusts)

108. Mencendorfa nama (Rīgā, Grēcinieku ielā 18) Svētku zāles gleznojuma fragments - sulainis-moris. 18.gs. otrā puse. Foto: Edīte Parute (2013.gada augusts)

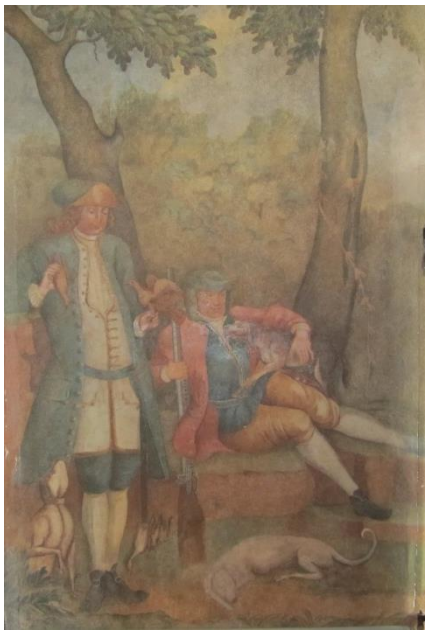

109. Mencendorfa nama (Rīgā, Grēcinieku ielā 18) Svētku zāles gleznojuma fragments - mednieki atpūtā. 18.gs. otrā puse. Foto: Edīte Parute (2013.gada augusts)

110. Latviešu tautības kalpone. J. K. Broce. *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03055A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

111. Vācu istabene. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03055A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

112. Vācu istabene. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM 03056A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

113. Vācu kalpone. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM 03057A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

114. Vidussķiras rīdziniece. J. K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM 03056A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

115. Dāma pilsētas pastaigu tērpā. J. K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03063A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

116. Dāma vasaras tērpā. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03071A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

117. Vācu meitene. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03056A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

118. Vācu zēns. J. K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03056A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

119. Vācu zēni vasaras apģērbā. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03066A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

120. Vācu zēni ziemas apģērbā. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03066A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

121. Vācu tirgotājs. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03060A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

122. Grāmatvedis. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03061A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

123. Ierēdnis – zemnieku sūdzību pieņēmējs. J. K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03073A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

124. Parūku taisītāja māceklis. J. K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03056A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

125. Mūrniekzellis. J. K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03058A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

126. Kurpnieka māceklis. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03058A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

127. Ielu pārdevēja. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03057A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

128. Lašu pārdevējs latvietis. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03057A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

129. Ebreju tirgotājs no Polijas. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03055A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

130. Krievu tirgotāja dēls. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03057A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

131. Krievu tirgotāja sieva. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03068A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

132. Krievu tirgotāja sieva. J.K. Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03073A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

133. Kambarsulainis – modes švīts. J.K.Broce, *Monumente* 3.sēj. 1.d. (BM03065A) Attēls no promocijas darba autores publikācijas: Parute E. 18.gadsimta rīdzinieku modes tērpi Johana Kristofa Broces zīmējumos// Mākslas vēsture un teorija. – 2016. – Nr.19. – 6.-21.lpp.

134. Dekoratīvā sienu gleznojuma fragments Rīgā, Laipu ielā 5. 18.gs. 90.gadi. Attēls pārņemts no grām.: Latvijas mākslas vēsture./ [aut.: Bremša, L., Brasliņa, A., Bruģis, D., Pelše S., Pujāte I.] - Rīga: Pētergailis, 2003.

135. Dekoratīvā sienu gleznojuma fragments Rīgā, Laipu ielā 5. 18.gs. 90.gadi. Attēls pārņemts no grām.: Arhitektūra un māksla Rīgā. Idejas un objekti: Rakstu krāj./ Sast/ J. Zilgalvis. – Rīga: Neputns, 2004.

136. Dekoratīvā sienu gleznojuma fragments Rīgā, Laipu ielā 5. 18.gs. 90.gadi. Attēls pārņemts no grām.: Arhitektūra un māksla Rīgā. Idejas un objekti: Rakstu krāj./ Sast/ J. Zilgalvis. – Rīga: Neputns, 2004.

137. Frīdrihs Gotlībs Barizjens (*Friedrich Gottlieb Barisien*, 1776-1848). Divpusīgs medaljons ar Johana Matiasa Pauzera (?-1817) un viņa sievas un meitas Karolīnas portretiem. 18. gs. 90. gadi. Zelts, ziloņkauls, akvarelis, guaša. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 645. Attēls pārņemts no grām.: Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs: [reprodukciju albums]./sast. I. Galvanovska. - Rīga: Liesma, 1990.

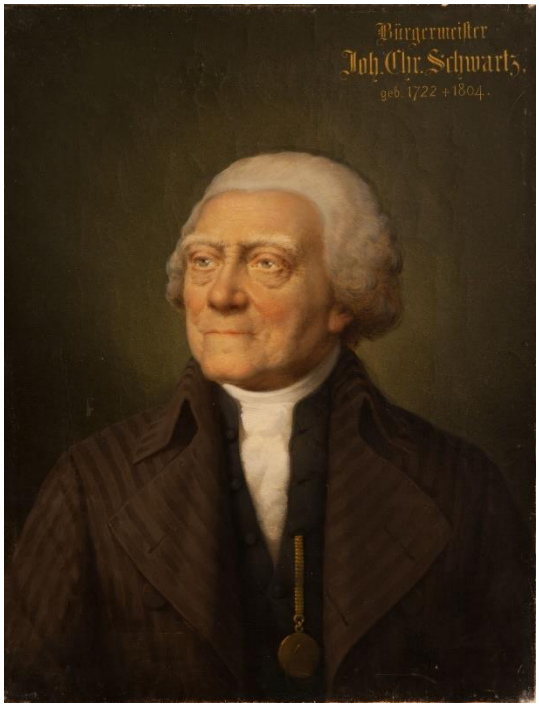

138. Jūliuss Gotfrīds Zīgmunds (*Julius Gottfried Siegmund*). Rīgas birģermeistara Johana Kristofa Švarca (*Jochann Christoph Schwartz*, 1722-1804) portrets. 1892. A. / e., 69 x 54 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56227. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

139. Grāmatu tirgotāja un izdevēja Johana Frīdriha Hartknoha (*Johann Friedrich Hartknoch*, 1740-1789) portrets. A. / e., 62 x 49,5 cm. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, VRVM 56343. Attēls no RVKM digitalizēto priekšmetu kolekcijas

2. pielikums

Modes vārdnīca

alba (latīņu val.) - gara balta linu auduma tunika (*tunica alba*), kura 6.gadsimtā Bizantijas impērijā kļuva par garīdznieku liturģiskā tērpa kārtu.

allonge (franču val. *allonger* - pagarināt) - Luija XIV laika reprezentatīvā parūka ar lielām cirtām, kas brīvi krita uz pleciem.

amice /amictus/aumusse (latīņu, franču val.) - garīdznieku kapuce 13./14.gadsimtā. Tās rašanās ir saistīta ar Senās Romas laicīgā tērpa sastāvdaļu vēsturisko transformāciju.

amonieres sarrasinoises (franču val. - saracēņu naudas maki) - 12.gs. Rietumeiropā pie jostas sāka piestiprināt naudas maku, jo tā bija viena no krusta karu ietekmēm. Krustnešu gūtie iespaidi austrumos lika pārņemt saracēņu paradumu un naudas maks tika izmantots labdarības dāvanu - monētu pārnēsāšanai.

attifet /attifet (angļu, franču val.) - sirdsveida formas aube, kas darināta no mežģīnēm vai gāzes auduma. Raksturīga sieviešu galvasrota vēlās renesanses sieviešu modē.

aurifrisia / aurifrygium (latīņu val. - frīģiešu zelts) - zelta plāksnīšu, vizuļu, zeltītu bārkšu u.c. rotājumu apmales augstākās garīdzniecības amata tērpā. Šī tērpu rotāšanas metode viduslaiku Rietumeiropā tika pārmantota no Mazāzijas pussalas senajiem iedzīvotājiem - frīģiešiem.

baldrick (angļu val.) - pleca lente, ordeņa lente - dekoratīvs un reizē funkcionāls vīriešu modes elements, kura prototipi sastopami jau Seno Tuvo Austrumu valdnieku galmos. Sākot ar 17.gs. vīriešu modes tērpā izcēla platu zīda vai ādas lenti, kura tika grezni izšūta vai perforēta, apdarināta ar bārkstīm un rotāta ar pīnēm. 17.gs. sākumā šo lenti sāka pievienot zobena jostai.

bamberges (franču val.) - agro viduslaiku bruņinieka kaujas ietērpa sastāvdaļa - metāla tīkla kājsargi vai zeķes.

barbuta/barbut/barbute (no itāliešu val.) - vēlajos viduslaikos populāra bruņucepure ar izteiktu sejsega izvirzījumu deguna daļā.

batvat (no čehu val.) - neliela oderēta cepurīte, kuru viduslaiku bruņinieki valkāja zem bruņucepures.

barette/beretto/berretta/beret/béret/biretta (vācu, itāliešu, angļu, franču val.) - berete. Dažāda lieluma apaļa vai kvadrātveida galvassega, kas raksturīga itāliešu renesanses vīriešu un sieviešu modei. *Beretto* itāliešu valodā burtiski nozīmē "[naga] cepure, cepure vai berete". Savukārt *berretta* - "aube, mice". Renesanses beretes forma bija līdzīga viduslaiku (13.gs. beigas - 14.gs. sākums) cepurei *biretta.*

bicorn (angļu val.) - divstūrene. 17.-18.gadsimtā vīriešu galvassegas *tricorn* (trīsstūrenes) nākamā attīstības stadija, kas jau Lielās franču revolūcijas laikā spilgti raksturoja militārpersonu ārieni.

boemio (spāņu val.) - 16.gs. spāņu galma vīriešu modē *boemio* bija īss, izoderēts apmetnis ar stāvapkakli. Parādes tērpa papildinājums.

bonnet/bonnette (angļu, franču val.) - cepure. Sākotnēji šis vārds apzīmēja materiālu, no kura izgatavoja jebkāda veida galvassegu. Gotikas periodā franču jēdziens *bonnette* apzīmēja biezu vilnas audumu, no kura izgatavoja vīriešu cepures ar augstu kroņa daļu un platām malām, un tās bija guvušas atzinību Burgundijas hercogu galma modes iespaidā 15.gs. Mūsdienu franču valodā *bonnette* ir cepure. Savukārt angļu valodā *bonnet* ir sieviešu cepure (bez malām), kā arī aube, kapuce (bērna) cepurīte.

bottefort (franču val.) - botforti - 17.gadsimta militāristu, kavalieru zābaki ar gariem stulmiem un iespaidīgiem atlokiem.

bourdalou (franču val.) - Luija XIV jaunības laika cepure ar augstu kroņa daļu un lenšu dekoru. Tieši izteiksmīgā lenšu dekora dēļ šīs cepures iemantoja savu nosaukumu.

bourrelet (franču val. - cepures ruļļveida apmale) - gotikas periodā apļveida galvassega, kuras kronis bija novietots tekstilšķiedras ruļļa iekšpusē. Itāliešu agrajā renesansē šī turbānveida galvassega iemantoja paveidu - *balzo.*

buff/buffet/buffo (angļu, franču, itāliešu val.) - bufe. Angļu valodā *buff* - bifeļāda, vēršāda, dzeltenbrūna krāsa, bet franču *buffet* - kaut kas gaisīgs, ko franciski apzīmē arī ar vārdu *soufflet.* Itāliski *buffo* - vēja brāzma, komisks, dīvains. Itāliešu agrās renesanses modes ietekmē visā Eiropā iepazina bufes - gaisīgos auduma krokojumus. Šis vārds modes leksikā ienācis, pateicoties renesanses laikmeta iešķeltajām tērpa sastāvdaļām. 14.gadsimtā izoderētā vīriešu bifeļādas dubleta raksturīga pazīme bija neliela krokota piedurkne - bufe. 16.-17.gadsimtā tās tika pievienotas arī militārajiem bifeļādas *jerkin* (*buff jerkin*). 19.gadsimta vēsturnieku apcerējumos bufes ir bieži pieminētas, tāpēc modes vēstures leksikā ar vārdu "bufe" sāka apzīmēt arī citus auduma krokojumus, piemēram, piedurknēs, auduma atspraudumos, antīkajā dubultjostā u.c.

cadogans (angļu val.) - ketogens jeb t.s. kluba parūka. Vīriešu parūkas garos matus mugurpusē sasēja ar šauru lenti, tad sapina bizi un ievietoja tīkliņā. Tas bija angļu lorda Ketogena ieviesums ap 1770.gadu, kas plašāku izplatību Eiropas modē ieguva ap 1785.gadu.

calsons /calzoncillos (no spāņu val. - vīriešu apakšbikses) - vēsturiskajā modes leksikā ar vārdu "calsons" apzīmēja 17.gs. vidū Francijā populārās īsbikses ar platām starām. Tās kļuva par pamatu turpmākai t.s. apakšsvārku bridžu attīstībai.

canions (angļu val.) - kanjoni. Cieši pieguļoši bridži (īsbikses), kas bija izplatīti reformācijas perioda vīriešu modē. To raksturīgākais elements - platas zeķu prievītes vai zīda lentes, ar kurām ceļgalu rajonā sastiprināja bridžus.

caraco (franču val.) - karako. 18.gs. beigās karako bija redingota stilā darināta izoderēta žakete ar dziļu kakla izgriezumu, akcentētu vidukļa līniju un platiem apkakles atlokiem.

cassock /casaque (angļu val. - sutana, garīdznieka virstērps; franču val. - kazaku mētelis - kazakīns) - trīsceturtdaļgaruma militāra stila mētelis. To valkāja jau 16.gs. vidū kā ērtu virstērpu galvenokārt jātnieki un karalisko medību dalībnieki.

casula /chasuble (latīņu, franču val.) - bizantiešu tērpa sastāvdaļa. *Casula* nozīmē "mazais nams" - mājiņa, būdiņa. Bizantieši to atvasināja no romiešu penulas (*paenula*) un izgatavoja no īpaši krāšņa auduma. Agrajos viduslaikos kazula kļuva par garīdzniecības liturģiskā tērpa būtisku sastāvdaļu.

chemise /camisia/camicia (franču, latīņu, itāliešu val.) - Rietumeiropas sieviešu linu apakškrekls (tunika) jau kopš agro viduslaiku perioda.

cingulum (latīņu val. - josta) - auklas pinuma vai raupjas virves josta. Garīdznieku, mūku ordeņu pārstāvju tērpa sastāvdaļa.

circulus (latīņu val.) - bīskapa mitras kronis, ornamentēta apmale.

coiffure en bouffon (franču val.) - sieviešu frizūra, kas parādījās Francijas monarha Luija XIII valdīšanas beigu posmā. Sacirtoti mati vijās ap deniņiem, bet uz pieres krita sīkās, bārkstīm līdzīgās sprogās, ko franči dēvēja par *garcettes.*

coiffure en bourse/bagwig (franču, angļu val.) - vīriešu parūka ar somiņu. Ap 1730.gadu "tā bija mode, kas aizgūta no zirgiem". Matus mugurpusē ievietoja melnā somiņā un apsēja ar auduma rozeti. Ilgu laiku šo parūku valkāja oficiālos galma pasākumos.

colinette (franču val.) - Lielās Franču revolūcijas laika sieviešu turbānveida cepure jeb aube, kas tapa no smalka krokota auduma un tika rotāta ar piespraustām putna spalvām.

collier/bertha (franču, angļu val.) - balta, stīvināta, ar mežģīnēm apdarināta šallveida apkakle, ko 17.gs. pirmajā pusē valkāja vīrieši un sievietes. Sieviešu tērpā *collier* ļāva ievērojami padziļināt kakla izgriezumu, radot mežģīņu pelerīnei līdzīgu veidojumu.

coronet(s) (franču, angļu val.) - viduslaiku augstmaņu rotas. Krāšņi, ar dārgakmeņiem inkrustēti kroņi, ko viduslaikos valkāja abu dzimumu pārstāvji, tādējādi uzsverot savu titulu un augsto statusu sabiedrībā.

cornua (latīņu val.) - bīskapa mitrai raksturīgās daivas, kuras vertikāli pārdala ar rotājumu joslu - *titulus.*

corsage /bodice (franču, angļu val.) - ņieburs. Vispārīgā nozīmē - sieviešu tērpa augšdaļa. 18.gs. rokoko modē *corsage* apzīmēja ļoti greznu ņieburu ar tā priekšpuses stīvinājuma (*stomacher*, *plastron*) dekoratīvo risinājumu. 18.gs. ar vārdu *corsage* apzīmēja arī greznu, ar dimantiem, pērlēm un izšuvumiem rotātu stīvinātu priekšpusi *stomacher*.

cote (senfranču val.) - agrajos viduslaikos *cote* bija gara sieviešu apakšējā tunika ar garām piedurknēm.

cotehardie (senfranču val.) - kotarde. Gotikas periodā tā bija vīriešu žakete, kurai raksturīgas pieguļošas griezuma līnijas, frontāla pogu aizdares josla, šauras piedurknes, kuras strauji paplatinājās uz leju, veidojot trompešveida manšetes. Kotardes raksturīgākā iezīme bija zema jostasvieta, ko akcentēja ar masīvu gurnu jostu. Sieviešu modē izplatību guva analoģiska kotardes tipa kleita, kas tāpat tika papildināta ar dekoratīvu, smagnēju gurnu jostu.

countouche/kontush (franču, poļu val.) - kontušs. Vispārīgā nozīmē - kaftāna piegriezuma mētelis, kura vēsturiskā izcelsme ir saistīta ar Poliju. 18.gs. termins vispirms ieviesās Vācijā, vienlaikus apzīmējot arī sieviešu tērpa specifiskās formas *robe volante* vai t.s. franču tērpu (*robe à la française*).

cravat (franču val. *cravate* - kaklauts) - kravate. 17.gs. otrajai pusei raksturīgs plats, balts kaklauts, ko 1668.gadā franči aizguva no Horvātijas karaspēka kareivjiem. Kaklautu priekšpusē sasēja dekoratīvā mezglā, bet ap 1680.gadu tas pilnībā aizstāja kavalieru modes perioda apkakles.

culotte (franču val.) - kilotes. Īsas, pieguļošas bikses, kas radās 17.gs. otrajā pusē Francijas monarha galmā un bija modernas 18.gs. gaitā līdz par Lielajai Franču revolūcijai.

cyclas (angļu val. vārds atvasināts no latīņu, grieķu val. *kyklás* - aplis) - viduslaiku bezrocis, kas līdzīgs bruņinieku virsvalkam *surcote. Cyclas* valkāja abu dzimumu pārstāvji un tas parasti tika izmantots kā virsdrēbju gabals. Īpaši populāra šī tērpa sastāvdaļa kļuva 14.gadsimtā.

cyrtel (senfranču, senangļu val.) - kirtle. Agro viduslaiku modes periodā - romānikā - apakštērps ar garam, pieguļošām piedurknēm, parasti baltā krāsā.

dalmaticca (latīņu val.) - dalmātika. Bizantijas imperatora tunika ar garām piedurknēm. Tunika sniedzās līdz zemei, un īpašo dižciltības apliecinājumu tā ieguva Dalmācijas vilnas izmantošanas un rotāšanas manieres dēļ, kurā iekļāvās vertikālas purpura svītras *clavi* - statusa un kārtu atšķirības zīmes. Dalmātika sāka savu attīstības gaitu kā Senās Romas vēlīnā posma tērpa elements un vijās cauri Bizantijas kultūrai, līdz pārtapa par kristiešu garīdznieku liturģiskā tērpa kārtu albu.

dolman (turku val. - *dolaman* - garais tērps) - dolmēns. Garš militāra rakstura turku tradicionālais mētelis ar garām piedurknēm un pīņu apšuvumu.

dormeuse (franču val.) - 18.gadsimtā sieviešu mežģīņu aube ar rišu apmali. To saturēja lente, kas bija ievērta aubes apmalē. Ap 1770.gadu Francijā šīs aubes valkāja revolucionāri noskaņotas jaunietes.

doublet (angļu val.) - dublets. Vestes prototips viduslaiku vīriešu garderobē. Dublets bija īss, pieguļošs apakštērps bez piedurknēm. Dubletu sastiprināja vienos sānos. Bruņinieki dubletu valkāja zem bruņukrekla, lai mazinātu tā spiedienu un izvairītos no iespējamiem ādas nobrāzumiem. Dubleta aktualitāte vīriešu modē saglabājās līdz pat 17.gs. vidum, kad to aizstāja citas vestes analoģijas.

engagéantes (franču val.) - mežģīņu manšetes ar divām vai trijām volānu/rišu kārtām. Tās parādījās Luija XIV laikā un bija modernas gandrīz visa 18.gadsimta gaitā. Šīs manšetes raksturoja t.s. franču galam tērpu (*robe à la française*).

escarcelle (franču val.) - naudas maks, kuru viduslaiku un renesanses periodā vīrieši nēsāja piestiprinātu pie jostas.

escarpins / escaffignons (franču val.) - elegantas, mīkstas 16.gs. spāņu galminieku vīriešu kurpes ar nelielu papēdi.

finestrella (no itāliešu val.) - 15.gs. itāliešu renesanses modei raksturīga sašķelta un "ar lodziņiem" (iegriezumiem) veidota piedurkne. Renesanses laikmetam raksturīgās šķēlumu modes aizsākums.

fischu /folette (franču val.) - puscaurspīdīgs, trīsstūrains mežģīņu lakats, kas rokoko laikmeta sieviešu modē bija mantojums no kavalieru modes perioda.

fraise /ruff (franču, angļu val.) - frēza. Apaļa, gofrēta, augsta, stīvināta, balta spāņu manierisma modei raksturīga apkakle.

gallants (franču val.) - 17.gs. vidū šis termins apzīmēja nelielus lenšu pušķus, kurus iesēja matos vai piesprauda pie tērpa dažādās vietās. Galma vidē šo lenšu pušķu izvietojums tērpā pildīja savdabīgu komunikācijas funkciju.

gamurra (itāliešu val.) - 16.gadsimtā *gamurra* bija Itālijas sieviešu (un reizēm arī vīriešu) virstērps ar platām, vertikāli iešķeltām piedurknēm. Tas bieži minēts vēsturiskajos tekstos, taču nekad nav ticis pietiekami skaidri aprakstīts un definēts. *Gamurra* varēja būt kaut kas vidējs starp gotisko *houppelande* un dodžu stilā darināto mēteli - *dogalina.*

gauntlet (angļu, franču val.) - vēlo viduslaiku bruņinieka tērauda bruņucimds.

giornea (no itāliešu val. - "kā ikdienas") - agrās itāliešu renesanses laika ikdienas virsdrēbju kārta abu dzimumu pārstāvjiem. 14.un 15.gadsimtā *giornea* izmantoja arī ceļojumu laikā. Tad šo tērpa kārtu apdarināja un izoderēja ar kažokādu.

gipon (franču val.) - apakštērpa kārta agrajos viduslaikos, kuru valkāja zem bruņām. *Gipon* (nereti vēsturiskos tekstos dēvēta arī par *jupe*) bija ļoti īsa, cieši pieguļoša un oderēta tērpa kārta ar saitējumu vienā sānā.

habit (no latīņu val.) - apģērbs. Viduslaikos ar šo latīņu vārdu apzīmēja jebkādu apģērba gabalu. 17.gadsimtā, vīriešu modes leksikā šis vārds sāka apzīmēt divu (reizēm triju vai pat četru) savstarpēji saskaņotu apģērba gabalu komplektu (piem., dubletu un bridžus).

haincelin (no franču val.) - īsā *houppelande*, kas ieguva savu nosaukumu no Šarla VI galma āksta *Haincelin Coq* vārda. Saskaņā ar franču modes vēsturnieku Fr. Bušē, šī tērpa kārta atšķīrās no *houppelande* ar izšuvumiem uz abām tās piedurknēm, kamēr *houppelande* rotāja izšuvums tikai uz vienas piedurknes.

heuke/huik (flāmu val.) - smagnēja auduma galvas mētelis, kuru flāmu pilsētnieces valkāja no 16.-17.gadsimtam.

heuzes (senfranču val.) - krusteniski saitējamas franku ādas čības, kas izgatavotas no viena ādas gabala. Sieviešu *heuzes* tika darinātas no smalkākas ādas un rotātas ar izšuvumiem. Šie senie franku apavi bija prototips pēc kura vadījās viduslaiku apavu meistari.

houppelande/tappert (franču, vācu val.) - teltsveida apmetnis, kuru vilka pāri galvai un sajoza. *Houppelande* veidoja bagātīgas ieloces gan priekšpusē, gan mugurpusē. Platās spārnveida piedurknes sniedzās līdz pat tērpa apakšmalai. Šo virsdrēbju kārtu vēlajos viduslaikos valkāja abu dzimumu pārstāvji un tā popularitāte Eiropā sasniedza kulmināciju laikaposmā no 1375. līdz 1425.gadam.

infulae/lappets/fanones (latīņu, angļu, vācu val.) - infulas. Bīskapa mitras pakauša lentes.

jabot (franču val.) - žabo. Sākotnēji apakškrekla izgriezuma līnijas apzīmējums, kas demonstrēja mežģīņu un rišu kārtojumus, kuri bija redzami zem virsējās apģērba kārtas kakla izgriezuma. 17.gs. vidū ar vārdu "žabo" apzīmēja dekoratīvu vīriešu krekla priekšpusi. Žabo saglabāja aktualitāti arī 18.gs. vīriešu modē.

jabots (franču val.) - vertikālas ieloces vīriešu krekla priekšpusē. Tās bija raksturīgas 18.gs. modei un daļēji arī 19.gadsimtā.

jerkin (angļu val. - ādas žakete) - kamzolis. Šī vīriešu tērpa kārta renesansē saistās ar vēl vienu žaketes evolūcijas posmu un ir uzskatāma par vienu no tās vēsturiskajiem prototipiem.

jubon (spāņu val.) - spāņu 16.gs. galma modē aktuālas apakštērpa kārtas - krekla - nosaukums.

jupe (franču val.) - no arābu valodas *djuba* - žakete. Viduslaikos šo tērpa kārtu biežāk pazina ar vārdu "gipon", kas varēja norādīt arī uz sieviešu žaketi; šā jēdziena

divi skaidrojumi tika piedāvāti arī 17.gadsimtā, kad vīrieši valkāja *juppes de chasse*, bet sievietes zem virstērpa valkāja *corps* un *bas de jupe*. Un tikai 1672.gadā Franču akadēmijas vārdnīca skaidroja: "Tā ir sieviešu tērpa sastāvdaļa - no vidukļa līdz papēžiem." Kopš tā laika *jupe* - svārki - saskan ar laikmetīgā definējuma būtību. Tādējādi šis jēdziens kļuva ļoti svarīgs baroka modē, kad 17.gadsimta otrajā pusē *jupe* , t.i., apakšsvārki, savienojās ar tērpa ņieburu, veidojot barokālo sievietes modes tērpu.

justaucorps (franču val.) - Luija XIV laika modes jaunieguvums (1664) - militāra stila mētelis ar frontālu aizdares joslu un izteiksmīgiem pogcaurumiem. Mēteļa apakšmala izcēlās ar kabatām, kurām nereti bija izteiksmīgi pārloki.

kledinge (vācu val.) - īsais viduslaiku vīriešu tērpa virsvalks, kuru ikdienā nēsāja vācu bruņinieki un pilsētnieki.

kokošņik /kakofnitch (no krievu val., franču val.) - Krievzemes sieviešu tradicionālā tērpa sastāvdaļa - galvassega, kas atvasināta no bizantiešu tiāras vai diadēmas.

kopfmantel (vācu val.) - galvas mētelis bija izplatīta rīdzinieču ielas virsējā apģērba kārta 16.gadsimtā.

mandillion / mandeville (angļu, franču val.) - īss Elizabetes I laika Anglijas vīriešu apmetnis. *Mandillion* bija 17.gadsimta karalisko musketieru amata tērps. Tā raksturīgas detaļas - stāvapkakle un spārnveida piedurknes ar šķēlumiem sānos.

manteau /mantua (franču, itāliešu val.) - manto. Šī tērpa kārta radusies Itālijas pilsētā Mantujā - un no šejienes arī tās nosaukums. *Manteau* baroka modē bija sieviešu virssvārki, ko priekšpusē vertikāli pāršķēla un sānos atsprauda, atsedzot apakšsvārkus un ņieburu.

mitra /mitre (grieķu, latīņu val.) - mitra. Šīs galvassegas izcelsme vēsturiski sakņojas Seno Tuvo Austrumu kultūrās, kur to izmantoja šumeru, babiloniešu un asīriešu dižciltīgie, valdnieki un garīdzniecības pārstāvji. Mitra bija augsta konusveida cepure ar ieliektu augšdaļu. Mitra parādās arī kristietības liturģijā, sākot ar 7.gadsimtu, laika gaitā demonstrējot vairākas transformāciju pakāpes.

mitts (angļu val.) - miti. Viduslaiku bezpirkstu cimdi, kuri kļuva par vienu no gotikas modes stila sieviešu tērpa sastāvdaļu.

muff/muffa (angļu, itāliešu val.) - mufe. 16.gadsimtā Čezāres Večelio kostīmu grāmatā redzamās venēcietes nēsā uzroci - mufi. Venēcijā tā ienākusi no Austrumiem. Dienvideiropas modē to akceptēja augstdzimušas sievietes, kā arī kurtizānes.

paenula (grieķu val.) - penula. Apļveidā piegriezts apmetnis - būtībā liels no auduma izgriezts aplis, kam centrā izgriezts vēl viens aplis - atvērums galvai. Grieķiem jēdziens *paenula* nozīmēja ceļa apmetni, lietus apmetni. Penula (arī kazula) viduslaikos kļuva par vienu augstākās garīdzniecības liturģiskā tērpa sastāvdaļām.

paludamentum (latīņu val.) - Senās Romas jātnieku purpura apmetnis. Garš un apjomīgs ceremoniālais virstērps, kuru no Senās Romas mantoja bizantieši un tālāk šā tērpa lietojums jau saistījās ar augstākās garīdzniecības liturģiskā tērpa sastāvdaļām.

panier (franču val. - grozs) - stiepļu karkass, kas ļāva deformēt sievietes figūru atbilstoši rokoko modes laikmeta prasībām. *Panier* radīja izvirzījumus uz gurniem, kārtējo reizi norādot uz būtisku aristokrātiskā statusa simbolu.

papakha (armēņu, azerbaidžāņu, gruzīnu, krievu val.) - Kaukāza reģiona tradicionālā vīriešu karakulādas cepure. Viduslaiku Eiropā tās pazina ar nosaukumu "krievu cepures" jeb krievcepures.

pardessus (franču val.) - universāls sieviešu virsējais apģērba gabals, kas sāka savu attīstību 18.gadsimtā. Ar vārdu "pardessus" 18.gadsimtā apzīmēja arī bērnu apģērba sastāvdaļu - t.s. aukles jaciņu.

patina/pattens (franču, angļu val.) - viduslaikos un renesanses modes laikā tās bija koka tupeles ar regulējama platuma un garuma ādas siksniņām pāri pēdas pacēlumam. Izejot ārpus mājas, tās valkāja virs greznākiem apaviem. Viduslaikos tām nereti pievienoja dzelzs asmeni un izmantoja par slidām.

pectoralis (latīņu val.) - pektorāle. Krāšņi rotāta krūšu rota.

pianelles (franču val.) - 16.gadsimtā tā sauca itāliešu kurpes ar nedaudz nosmailinātiem purngaliem, kas modes leksikā bieži tikušas definētas tāpat kā *pantofles* - rītakurpes.

pileolus (latīņu val.) - apaļa katoļu garīdznieka cepure (balta - pāvestam; sarkana - kardinālam; violeta - bīskapam; melna - abatam), kas ir mantota no antīkā laikmeta "sēnes cepurītes".

polonaise (franču val.) - polonēzs. Viens no pirmajiem sieviešu atpūtas tērpa variantiem, kas 18.gadsimta beigās ienāca rokoko sieviešu modes tērpu klāstā. Ap 1772.gadu sieviešu tērpa virssvārku daļa tika atsprausta. Viduklī piestiprinātās lentes ļāva mugurpusē veidot glezniecisku sakārtotus drapēriju ritmus un pat auduma ziedu vītnes. Tā kā svārku daļa tika atsprausta un arī mugurpusē izvirzīta ar speciālu, grozam analoģisku stiepļu un stīpu veidojumu, to nosauca par polonēzu.

pomander (angļu, franču val. "ambras ābols") - smaržābols, kuru parasti nēsāja piestiprinātu pie jostas. Pirmo reizi smaržābols ir pieminēts vēsturiskos tekstos 13.gadsimtā, taču par modes aksesuāru to biežāk izmantoja 15.gadsimta beigās un 16.gadsimtā.

pourpoint (franču val.) - dubleta variācija 15.gadsimta franču-burgundiešu galma modes tērpā. Šo apģērba kārtu raksturo paplatināta plecu līnija ar polsterējumu un pazemināta jostas vieta. Samta audums tika vertikāli sakārtots izteiksmīgās ielocēs un

pourpoint papildināja augsta stāvapkakle, zvērādas apdare kā arī kupli krokotas uz leju sašaurinātas piedurknes ar manšetēm.

pyjama (hindu val.) - *epai-jama* bija tradicionāla vīriešu ceremoniālā tērpa kārta Indostānas pussalā. 17.gadsimtā Eiropā pidžamas valkāja galma augstmaņi un aristokrātija. Tas kļuva par populāru atpūtas tērpu Eiropā arī vēlākos gadsimtos.

rabat (franču val.) - rabats. 17.gadsimta otrajai pusei raksturīga plata apkakle ar plisētu priekšpusi vai mežģīņu segumu. Tā priekšpusē savienoja divas auduma puses. Šāda apkakle vēlāk bija aktuāla garīdznieku amata tērpa sastāvdaļa.

redingote/riding-coat (franču, angļu val.) - redingots. Franču valodā termins ir ienācis no angļu valodas vārda *riding-coat* (jātnieku mētelis). Redingots ir vīriešu mētelis ar divrindu pogu aizdari, akcentētu vidukļa līniju, frakveida mugurpusi un platiem apkakles atlokiem. Pirmoreiz tas parādījās ap 1725.gadu.

rhinegraves (franču val.) - kuplas ieloču bikses, nereti dēvētas par Reinas grāfa biksēm vai apakšsvārku bridžiem. Viena no daudzajām versijām saista šo bikšu nosaukuma rašanos ar holandiešu sūtņa Francija dīvaino vārdu. Šo bikšu pirmā parādīšanās un arī izplatība tiek saistīta ar 17.gadsimta otro pusi.

robe en chemise (franču val.) - kreklkleita. Sieviešu tērps Lielās Franču revolūcijas laikā un ampīrā. Līdzšinējā apakškrekla *chemise* modifikācija.

rochet (franču val.) - īsa bolero tipa žakete bez apkakles, bez aizdares priekšpusē, ar trīsceturtdaļgaruma piedurknēm, ko pirmoreiz manīja valkājam Francijas karali Luiju XIII.

rock (vācu val.) - plata un gara viduslaiku pilsētnieces kleita. Vēlākos laikmetos vāciski runājošajās zemēs vārdu "rock" attiecināja arī uz platiem svārkiem un arī garajām vīriešu žaketēm.

ropilla (spāņu val.) - spāņu dubleta variācija, kas tika radīta 1550.gadā.

sarafan (krievu val., - no persiešu *sarāpā*) - sarafāns. Tradicionāla Krievzemes sieviešu tērpa sastāvdaļa - kleita bez piedurknēm un ar platām plecu lencēm.

schaube (vācu val.) - Reformācijas laika vīriešu modē ar zvērādu izoderēts mētelis. Tā bija nesajozta, apjomīga vīriešu tērpa sastāvdaļa, kas guva plašu izplatību 16.gs. pirmajā pusē un attīstījās no Vācijas viduslaiku apmetņa *tappert.*

slops (angļu val.) - slopi. 16.gadsimta beigās un 17.gadsimta sākumā vīriešu bridži, formāli līdzīgi venēciešu biksēm, taču bez oderes.

solitaire (franču val.) - 18.gadsimtā melns kaklauts, ko priekšpusē sasēja dekoratīvā tauriņā.

sollerets (franču val.) - vēlo viduslaiku bruņinieku tērauda bruņuzābaki.

superhumeral (latīņu val.) - iespaidīga apaļa apkakle, kas inkrustēta ar dārgakmeņiem un izšūta ar pērlēm. Bizantiešu augstmaņu tērpa papildinājums. *Superhumeral* latīniski nozīmē "uz pleciem klājams".

surcoat/surcote (angļu, franču val.) - virsvalks. Brīvs bezpiedurkņu virstērps agrajos viduslaikos, ko vilka pāri galvai un kas nebija sānos sašūts. Sānos to aizdarīja ar audekla vai ādas saitēm. Bruņinieki - krustneši šādu virsvalku vilka pāri savam bruņutērpam.

tabard (franču val.) - bruņinieka krustneša virsvalka *surcote* atvasinājums. Herolda virsvalks, kas atspoguļo viņa kunga heraldiskās zīmes. Tas bija viens no sānos nesašūtā virsvalka paraugiem.

tonsor (latīņu val.) - bļodveida matu griezums, kas bija raksturīgs Senās Romas vīriešu frizūru modei. Tonzūras griezums modē atgriezās Bizantijas imperatora galma modē un Rietumeiropas viduslaikos. Šis latīņu valodas vārds norādīja arī uz galvas augšā izskūtu laukumu, kas viduslaikos raksturoja garīdzniekus.

toque (franču val.) - 16.gadsimta vidū šis termins sāka apzīmēt pārejas stila galvassegu - bereti ar stingru apmali un diezgan augstu kroņa daļu, kas lēnām pārtapa par t.s. cukura kuli - nelielu platmali ar šaurām malām un augstu, krokotu kroņa daļu. Modes leksikā *toque* pazīst arī kā vēsturisko franču bereti.

tiphoike (flāmu val.) - galvas mēteļa papildinājums 16.gadsimta pilsētnieču tērpā - koka cepurīte ar smailu augšdaļu. To izmantoja kā aizsargājošu elementu lietusgāžu laikā.

titulus (latīņu val.) - augšējā vertikālā rotājumu josla, kas grezno bīskapa mitru.

tricorn (angļu val.) - trīsstūrene. Ar 1675.gadu modernās Rietumeiropas vīriešu platmales tika atlocītas trijstūra formā. Cepures malas rotāja dekoratīva apmale, bet iekšpusē bija ievērta stieple, kas ļāva noturēt malu atlocījumu vēlamajā stāvoklī.

tunica talaris (latīņu val.) - talārs, tērpa apakšējā kārta. Visgarākā no Senās Romas tunikām, jo tā sniedzās līdz potītēm. Vispirms tā parādījās Senās Romas impērijas norieta posmā - 4.gadsimtā - , un vēlāk to pārmantoja Bizantijas impērijas iedzīvotāji, kā arī romānikas perioda augstmaņi. No *tunica talaris* atvasinātais talārs bija radis konsekventu izmantojumu turpmākajā garīdznieku tērpa attīstības gaitā.

venetians /chausses en tonnelet (angļu, franču val.) - venēciešu bikses. Tās bija pagaras un dažreiz arī izoderētas muciņveida īsbikses 16.gadsimta spāņu modē, kuras ar košām lentēm sastiprināja virs ceļgala. Venēciešu bikses valkāja arī 17.gadsimta pirmajā pusē.

vestis talaris (latīņu val.) - garais tērps, viduslaiku mūku tērpa virsvalks.

wams (vācu val.) - viduslaiku bruņinieka vai pilsētnieka tērpa kārta ar pieguļošām griezuma līnijām un oderējumu.

waistcoat /gilet (angļu, franču val.) - 17.-18.gadsimta vīriešu tērpa kārta, ko valkāja zem *justaucorps.* 1762.gadā šīs tērpa kārtas nosaukums franču valodā - *gilet* - tika fiksēts *Dictionnaire de l'Académie*, un tad tas jau bija ieguvis mūsdienu vestes veidolu un uz visiem laikiem zaudējis piedurknes, kas to raksturoja sākotnēji.

whisk (angļu val.) - stīvināta vēdekļveida apkakle. Spāņu frēzas atvasinājums, šķeltās frēzas modifikācija, kas raksturīga Elizabetes I laika Anglijas modei.

wimple (angļu val.) - sieviešu galvassega agrajos viduslaikos - galvas auta un plīvura apvienojums. *Wimple* varēja būt arī īpašā veidā aptīts galvas auts. Vēlākos laikmetos *wimple* kļuva par raksturīgu mūķeņu galvassegu.

zupan (no poļu val.) - župans. 13.- 15.gadsimtam Krimas tatāri un turki valkāja ceremoniālos kaftānus ar šaurām vertikāli pāršķeltām piedurknēm un frontālu pogu aizdares joslu**,** ko papildināja pīņu cilpiņas. 15./16.gs. poļi ir pārņēmuši daudzas Āzijas tradicionālā tērpa sastāvdaļas, kuru izplatība Austrumeiropā bija saistīta ar Bizantijas impērijas sabrukuma konsekvencēm. 16.gadsimta gaita župans ieguva alternatīvu apzīmējumu un Eiropā bija pazīstams arī kā "poļu mētelis".